

Terminu definēšanas veidi Latvijas Republikas normatīvajos aktos

Eduards Cauna

Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas
Informācijas tehnoloģijas, telekomunikācijas un elektronikas apakškomisijas priekšsēdētājs

«Aktualitātes bibliotēku nozares un saskarnozaru terminoloģijā»
Tiešsaistes konference 2022. gada 7. oktobrī

Normatīvie akti vs. tiesību akti

- Tiesību aktu izstrādes ceļvedis
(<https://tai.mk.gov.lv>)
- Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata (<https://tai.mk.gov.lv/book/1>)
- «Normatīvie akti» un «tiesību akti» bieži tiek lietoti kā sinonīmi, faktiski uzskatāmi par metonīmiem ('termini ar radniecīgu nozīmi, kas tiek lietoti viens otra vietā').

Pieredze

- 20 gadi terminoloģijā
- 15 gadus vada LZA TK ITTEA
- 7 gadi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā (VARAM)
- Līdzdarbojies šādu normatīvo aktu izstrādē:
 - Oficiālās elektroniskās adreses likums
 - Oficiālo elektronisko adresu informācijas sistēmas noteikumi (MK 546)
 - Valsts pārvaldes pakalpojumu uzskaites, kvalitātes kontroles un sniegšanas kārtība (MK 399)
 - Valsts pārvaldes pakalpojumu portāla noteikumi (MK 400)
 - Noteikumi par valsts pārvaldes vienoto klientu apkalpošanas centru veidiem, sniegto pakalpojumu apjomu un pakalpojumu sniegšanas kārtību (MK 401)
 - Valsts pārvaldes e-pakalpojumu noteikumi (MK 402)
 - Elektronisko sakaru likums

Pamattēze

- Termini dažādos normatīvajos aktos var tikt lietoti ar dažādu nozīmi
(amatpersona, pilnvara, atļauja, pakalpojums u. tml.)
- Normatīvo aktu veidotājiem jānodrošina, ka ir skaidrs, kādā nozīmē termins lietots.
- «Izvērtējot, vai likumā iekļaut konkrēta termina skaidrojumu, vispirms jāpārbauda, vai šāds termins nav skaidrots jau pieņemtajos likumos. Ja termins skaidrots vai lietots citos likumos, tad izstrādājamajā likumā to lieto tādā pašā nozīmē. Izņēmums pieļaujams, ja tāds pats termins izstrādājamajā likumā tiek lietots ar citu nozīmi (apzīmē citu jēdzienu). Šajā gadījumā nepieciešama šī termina izskaidrošana. **Tomēr vienādu terminu lietošana dažādos normatīvajos aktos, apzīmējot ar tiem dažādus jēdzienus, nav vēlama**, jo tā var radīt neskaidrības un nevajadzīgus pārpratumus tiesību piemērošanā.» («Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata» <https://tai.mk.gov.lv/book/1/chapter/92>)

Terminus definē

- Likumā
- Ministru kabineta noteikumos
- Anotācijā (sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā)

Terminus definē likumā

- Galvenais ieteiktais paņēmiens – likuma sākumdaļā

Oficiālās elektroniskās adreses likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likumā lietotie termini

Likumā ir lietoti šādi termini:

- 1) **oficiālā elektroniskā adrese** — elementu kopums (unikāla ciparu vai ciparu un burtu virkne), kas nodrošina adresāta sasniedzamību elektroniskajā vidē;
- 2) **oficiālo elektronisko adresu informācijas sistēma** — identificējamam oficiālās elektroniskās adreses konta lietotājam droša un uzticama elektroniskās saziņas un elektronisko dokumentu aprites vide;
- 3) **oficiālās elektroniskās adreses konts** — oficiālo elektronisko adresu informācijas sistēmā uzturēta datu krātuve, kurā oficiālās elektroniskās adreses konta lietotājs var piekļūt viņam uz oficiālo elektronisko adresi nosūtītajai elektroniskajai saziņai un nosūtītajiem elektroniskajiem dokumentiem vai var sazināties un nosūtīt elektroniskos dokumentus;

Terminus definē likumā

- Bieži izmantots paņēmiens – atsevišķā likuma pantā

66. pants. Numerācijas datubāze

(1) Numerācijas datubāze ir valsts informācijas sistēma, kas satur elektronisko pieteikumu reģistru, lai varētu saņemt, pagarināt, anulēt un tālākņodot numerācijas lietošanas tiesības atbilstoši Regulatora noteiktai pieprasījuma formai, kā arī informāciju par:

- 1) pieteiktajām, piešķirtajām, pagarinātajām, anulētajām un tālākņodotajām numerācijas lietošanas tiesībām;
- 2) numerācijas izmantošanu, numuru saglabāšanas pakalpojuma nodrošināšanas rezultātu;
- 3) statistikas datiem par numerācijas izmantošanas efektivitāti;
- 4) valsts nodevas apmēru par numerācijas lietošanas tiesībām.

(2) Kārtību, kādā valsts akciju sabiedrība "Elektroniskie sakari" pārvalda numerāciju, izveidojot un uzturot numerācijas datubāzi, nosaka Ministru kabinets.

(3) Valsts akciju sabiedrība "Elektroniskie sakari" nodrošina elektronisko sakaru komersantam piekļuvi numerācijas datubāzei, tai skaitā informācijai par tiem galalietotāja lietošanā nodotajiem numuriem, kurus galalietotājs ir saglabājis, saņemot numura saglabāšanas pakalpojumu.

(4) Valsts akciju sabiedrība "Elektroniskie sakari" nodrošina publiski pieejamu informāciju par numerācijas izmantošanu un komersantiem lietošanā piešķirtajiem numerācijas diapazoniem.

Terminus definē likumā

- Terminus var definēt, atsaucoties uz citiem normatīvajiem aktiem

Elektronisko dokumentu likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likumā lietotie termini

Likumā ir lietoti šādi termini:

- 1) *(izslēgts ar 11.05.2017. likumu);*
- 2) **drošs elektroniskais paraksts** — kvalificēts elektroniskais paraksts Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 23. jūlija regulas (ES) Nr. 910/2014 par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū un ar ko atceļ direktīvu 1999/93/EK (turpmāk — Regula Nr. 910/2014/ES) 3. panta 12. punkta izpratnē;
- 3) **elektroniskais dokuments** — elektroniskais dokuments Regulas Nr. 910/2014/ES 3. panta 35. punkta izpratnē;
- 4) **elektroniskais paraksts** — elektroniskais paraksts Regulas Nr. 910/2014/ES 3. panta 10. punkta izpratnē;
- 5) **elektroniskā paraksta pārbaudes dati** — validācijas dati Regulas Nr. 910/2014/ES 3. panta 40. punkta izpratnē;

papildināt pirmo daļu ar 4., 5. un 6. punktu šādā redakcijā:

- “4) zvērinātam notāram;
- 5) valsts amatpersonai vai darbiniekam Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma izpratnē, izņemot valsts drošības iestāžu amatpersonas un darbiniekus un fiziskā darba veicējus;
- 6) reģistros neregistrētai personai;
- 7) zemessargam.”;

izteikt 3. punktu šādā redakcijā:

“3. Reģistros reģistrēts tiesību subjekts, izņemot valsts vai pašvaldības kapitālsabiedrību Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma izpratnē un sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” izpratnē, oficiālās elektroniskās adreses kontu aktivizē no 2019. gada 1. janvāra līdz 2022. gada 2. janvārim, un tam šā likuma 5. panta pirmo daļu piemēro no 2022. gada 3. janvāra.”;

Terminus definē MK noteikumos

- Noteikumos tiek izmantoti termini, kas netiek izmantoti likumā

Valsts pārvaldes pakalpojumu uzskaites, kvalitātes kontroles un sniegšanas kārtība

*Izdoti saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma
97. pantu un 100. panta ceturto daļu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka valsts pārvaldes pakalpojumu uzskaites, kvalitātes kontroles un sniegšanas kārtību, kā arī valsts pārvaldes pakalpojumu kataloga (turpmāk – pakalpojumu katalogs) vešanas kārtību un tajā ietveramo informāciju.

2. Noteikumos lietotie termini:

2.1. valsts pārvaldes pakalpojums (turpmāk – pakalpojums) – secīgu darbību kopums, kas dod guvumu vai ir obligāts privātpersonai un ko sniedz valsts pārvaldes pakalpojuma turētājs, īstenojot valsts pārvaldes funkcijas saskaņā ar ārējiem normatīvajiem aktiem vai saskaņā ar deleģētiem valsts pārvaldes uzdevumiem;

2.2. valsts pārvaldes pakalpojuma turētājs (turpmāk – pakalpojuma turētājs) – valsts pārvaldes iestāde vai cits tiesību subjekts, kura kompetencē ir nodrošināt pakalpojumu;

2.3. valsts pārvaldes pakalpojuma sniedzējs (turpmāk – pakalpojuma sniedzējs) – pakalpojuma turētājs vai tā pilnvarots tiesību subjekts, kurš pilnībā vai daļēji nodrošina pakalpojuma turētāja kompetencē esošā pakalpojuma vai pakalpojuma posma (pieprasīšana, izpilde un pakalpojuma rezultātu saņemšana) izpildi;

2.4. valsts pārvaldes klients (turpmāk – klients) – privātpersona, kura ir tiesīga saņemt pakalpojumu.

Terminus skaidro anotācijā

- Ministru kabineta 2021. gada 7. septembra noteikumi Nr. 617 «Tiesību akta projekta sākotnējās ietekmes izvērtēšanas kārtība» (<https://likumi.lv/ta/id/325945-tiesibu-akta-projekta-sakotnejas-ietekmes-izvertesanas-kartiba>)
- Bieži satur plašu skaidrojumu normatīvajā aktā lietotajiem terminiem.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu:

Elektronisko sakaru likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1. pants. Likumā lietotie termini

(1) Likumā ir lietoti šādi termini:

- 1) **abonentlīnija** — inženiertīkla daļa (fiziska līnija), kas savieno fiksētā publiskā elektronisko sakaru tīkla pieslēguma punktu ar centrāles krosu vai līdzvērtīgu iekārtu;
- 2) **alternatīva izmantošana** — nacionālajā radiofrekvenču plānā harmonizētam radiofrekvenču spektram papildus harmonizētai izmantošanai noteikts arī cits izmantošanas nolūks;
- 3) **atrašanās vietas dati** — dati, kas tiek apstrādāti elektronisko sakaru tīklā vai ko apstrādā, izmantojot elektronisko sakaru pakalpojumu, un kas norāda uz galalietotāja galiekārtas ģeogrāfisko atrašanās vietu (ģeolokācijas koordinātas un, kur pieejams, arī adresi) vai pieslēguma punkta adresi;
- 4) **augstākā līmeņa domēns ".lv"** — Latvijas Republikas koda augstākā līmeņa domēns, kas tiek izmantots domēna vārda lietošanas tiesību reģistrācijai;

Tiesību akta pase

Nosaukums: Elektronisko sakaru likums
Statuss: ✔ spēkā esošs
Izdevējs: Saeima
Veids: likums
Pieņemts: 14.07.2022.
Stājas spēkā: 29.07.2022.
Tēma: Transports un sakari; Patērētāju tiesības; Konkurences tiesības; Mediji, reklāma; Administratīvās atbildības ceļvedis
Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 144, 28.07.2022.
OP numurs: 2022/144.1

Satura rādītājs

- Tiesību akti, kuriem maina statusu
- Uz tiesību akta pamata izdotie
- Anotācija / tiesību akta projekts
- Skaidrojumi
- Citi saistītie dokumenti

Paldies!

Eduards Cauna
ecauna@gmail.com